

Załącznik
do Uchwały Nr III/21/24
Rady Gminy Wilczęta
z dnia 20.06.2024 r.

PROGRAM

PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY

DOMOWEJ

DLA GMINY WILCZĘTA

NA LATA 2024-2030

Wilczęta , 2024

Spis treści

I.	WSTĘP	3
II.	DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE WILCZĘTA.....	9
1.	Wprowadzenie... ..	9
2.	Charakterystyka ludności Gminy.....	9
3.	Statystyka dot. przemocy w Wilczętach	15
4.	Zasoby instytucjonalne... ..	21
a)	Zasoby instytucjonalne na terenie gminy Wilczęta	21
b)	Główne działania podejmowane przez podmioty zasobów instytucjonalnych: ..	22
III.	ANALIZA SWOT	26
IV.	CEL GŁÓWNY ORAZ CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU	28
1.	Cel główny Programu... ..	28
2.	Cele szczegółowe Programu... ..	28
V.	ADRESACI PROGRAMU.....	29
VI.	REALIZACJA PROGRAMU.	30
1.	Założenia ogólne realizacji Programu	30
2.	Harmonogram realizacji... ..	30
VII.	PROGNOZA I FINANSOWANIE.....	36
1.	Prognozowane efekty:	36
2.	Źródła finansowania... ..	36
VIII.	MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	37
IX.	ZAKOŃCZENIE.....	38

I. WSTĘP

Rodzina ma swój szczególny wymiar, ponieważ to ona powinna swym członkom gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, jego system norm i wartości. Tradycje, zwyczaje rodzinne mają wpływ nie tylko na model życia rodzinnego, ale przenoszą się na relacje i funkcjonowanie człowieka w innych płaszczyznach życia społecznego.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowania postaw i zachowań społecznych zagrażających bezpieczeństwu, w tym przemocą domową. Każdy intuicyjnie rozumie, czym jest przemoc w rodzinie. Istnieje ustawowa definicja tego zjawiska.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej charakteryzuje przedmiot swoich regulacji i odniesień. Nowelizacja ustawy antyprzemocowej zmienia ustawową terminologię. Dotychczasowe pojęcia - „przemoc w rodzinie” zastąpiono terminem „przemoc domowa”, „ofiara” to „osoba doznająca przemocy domowej”. Ustawowej definicji doczekało się także pojęcie „osoby stosującej przemoc domową” wcześniej nazywaną „sprawcą”. Zmienił się (rozszerzył) również krąg osób objętych ochroną, niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Obejmować on teraz będzie:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- najważniejsza zmiana z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich to uznanie małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej jako „osoby doznającej przemocy domowej”.

Ponadto nowelizacja wprowadza także szereg regulacji mających na celu usprawnienie pracy zespołów interdyscyplinarnych (doprecyzowane zostały między innymi przepisy związane z funkcjonowaniem i pracami zespołu). Zespół interdyscyplinarny zobowiązany będzie opracować i przyjąć regulamin określający szczegółowe warunki jego funkcjonowania oraz tryb i sposób powoływania grup diagnostyczno-pomocowych, które mają zastąpić dotychczasowe grupy robocze. W skład grupy diagnostyczno-pomocowej będzie wchodził co do zasady pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusz Policji. Skład tej grupy będzie mógł być poszerzony o dodatkowe osoby.

Ustawa modyfikuje także procedurę „Niebieskie Karty”. Do realizacji tej procedury będą uprawnione osoby wchodzące w skład grupy diagnostyczno-pomocowej. Określono także przesłanki umożliwiające zakończenie procedury „Niebieskie Karty” oraz wprowadzono regulację, zgodnie z którą po zakończeniu tej procedury przez okres 9 miesięcy będą prowadzone przez grupę diagnostyczno-pomocową działania monitorujące polegające w szczególności na analizie i ocenie sytuacji osób, w niej uczestniczących.

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy wprowadza dodatkowe formy działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową tj. programy psychologiczno-terapeutyczne, korekcyjno - edukacyjne, których celem ma być powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy. Po skierowaniu osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w wymienionych programach osoba ta będzie miała obowiązek ukończyć program oraz przedstawić odpowiednie zaświadczenie o jego ukończeniu. Osoba, która uparczywie nie będzie stosować się do powyżej wskazanych obowiązków (czyli obowiązku zgłoszenia się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych, ukończenia tych programów oraz dostarczenia zaświadczenia o ich ukończeniu) może zostać ukarana karą grzywny albo ograniczenia wolności – zgodnie ze zmianami w ustawie - Kodeks wykroczeń.

Nowelizacja wprowadza również regulację, która przewiduje odebranie broni palnej, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni osobom stosującym przemoc domową w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy domowej na zasadach określonych w przepisach ustawy o broni i amunicji.

Kolejną różnicą nowelizacji w kontekście do dotychczasowej ustawy w definiowaniu przemocy uwzględniono kwestię przemocy ekonomicznej oraz cyberprzemocy. Zgodnie z nowelą, żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową musi wykorzystywać przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną (także połączenie takich przewag) osoby stosującej przemoc nad osobą doznającą przemocy domowej.

W szczególności, przemocą domową będą działania lub zaniechania:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W literaturze przedmiotu wyróżnia się następujące formy przemocy:

1. **Fizyczną** – jej istotą jest naruszenie nietykalności fizycznej, polegającej na zachowaniach intencjonalnych, prowadzących do uszkodzenia ciała lub niosących takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;
2. **Psychiczną** – polega na naruszeniu godności osobistej. Osoba stosująca przemoc psychiczną wykorzystuje: groźby, poniżanie, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Celem nadrzędnym tego rodzaju zachowań jest sprawowanie kontroli nad ofiarą;
3. **Seksualną** – to działanie mające na celu naruszenie sfery intymnej drugiego człowieka. Polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły

lub emocjonalnym szantażu. Do najczęstszych zachowań przemocowych w tej sferze należą: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;

4. **Ekonomiczną** – jej istotę stanowi naruszenie własności drugiej osoby. Wiąże się z celowym niszczeniem dóbr materialnych, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do najbardziej rozpowszechnionych działań w ramach przemocy ekonomicznej należą: pozbawianie lub ograniczanie możliwości podejmowania pracy i uzyskania samodzielności finansowej, zabieranie, wydzielanie środków finansowych wypracowywanych przez osoby doznające przemocy, niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.;

5. **Zaniedbanie** – polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb emocjonalnych, fizycznych i materialnych, np. niedawaniu środków na utrzymanie, pozbawianiu jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nieudzieleniu pomocy, uniemożliwianiu dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, toalety, itp.

6. **Cyberprzemoc** – to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Cyberprzemoc to – podobnie jak przemoc tradycyjna – regularne, podejmowane z premedytacją działanie wobec słabszego, który nie może się bronić.

Do najczęstszych form cyberprzemocy należą: agresja słowna, np. wyzywanie na czatach internetowych, zamieszczanie komentarzy na forach internetowych w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów; zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych; włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś; szantażowanie; wykluczanie z grona „znajomych” w internecie celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu. Zjawisko przemocy dotyczące społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich

rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m.in. placówek oświatowych, opiekuńczo - wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska i tylko zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej to dokument, którego zadaniem jest wprowadzenie w życie działań, mających na celu udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy, a także podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc oraz zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na zjawisko przemocy. Program wyznacza również główne kierunki działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w celu skutecznego reagowania na to zjawisko. Potrzeba opracowania takiego dokumentu wynika nie tylko z przesłanek formalnych, ale również z odczuwalnych, negatywnych zjawisk społecznych na terenie miasta.

Należy nadmienić, że z uwagi na nowelizację ustawy o przemocy domowej, której konsekwencją było powstanie nowego Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, należało także zmienić obowiązujący dotychczas Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025.

Zatem, zredagowanie niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie wskazań znowelizowanej ustawy oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej.

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne podejmujące temat przeciwdziałania przemocy i regulujące postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz osób doznających przemocy domowej. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej. Są to:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483 ze zm.),

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm.),

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, ze zm.),

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm. oraz z 2023 r. Poz. 289, 535 i 1606),

Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.),

Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, ze zm.),

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.),

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, ze zm.),

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 1939),

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).

Dokument jest również zgodny z:

- Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030,
- Konwencją Stambulską – Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. – ratyfikowana przez rząd polski w 2015 r.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE WILCZĘTA

1. Wprowadzenie

Zjawisko przemocy domowej w gminie Wilczęta zostało rozpoznane na podstawie kilku bazowych elementów. Po pierwsze, przedstawione zostaną dane statystyczne uzyskane z Ośrodka Pomocy Społecznej i Zespołu Interdyscyplinarnego. Informacje te uzupełnione zostały o przedstawienie posiadanych zasobów. Dane te dotyczą ujawnionych faktów przemocy i z pewnością nie obrazują w całości skali problemu przemocy.

2. Charakterystyka ludności Gminy

Gmina Wilczęta położona jest w północno-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w południowej części powiatu braniewskiego. Zajmuje powierzchnię 147,99 km², stanowiąc 12,29% powierzchni powiatu.

Gmina Wilczęta ma 2580 mieszkańców, z czego 49,6% stanowią kobiety, a 50,4% mężczyźni. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców zmalała o 20,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,7 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Poniższe tabele obrazują strukturę ludności na terenie gminy Wilczęta w latach 2021 – 2023

Tabela nr 1: Struktura ludności gminy Wilczęta ze względu na płeć.

rok	2023
Kobiety	1282
mężczyźni	1320
Razem	2602

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 2. Grupy wiekowe mieszkańców gminy Wilczęta z uwzględnieniem płci w roku 2023

Rok/Liczba osób	Kobiety	Mężczyźni
W wieku przedprodukcyjnym do 18 lat		
2023 r	271	261
W wieku produkcyjnym		
2023r	649	845
W wieku poprodukcyjnym		
2023r	214	1 127

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, ewidencja ludności (stan na 31 grudnia)

Mieszkańcy gminy Wilczęta zawarli w 2022 roku 9 małżeństw, co odpowiada 3,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 31,6% mieszkańców gminy Wilczęta jest stanu wolnego, 48,2% żyje w małżeństwie, 8,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,9% to wdowy/wdowcy. Gmina Wilczęta ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -35. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -13,28 na 1000 mieszkańców gminy Wilczęta. W 2022 roku urodziło się 12 dzieci, w tym 66,7% dziewczynek i 33,3% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 388 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,51 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2022 roku 37,2% zgonów w gminie Wilczęta spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,0% zgonów w gminie Wilczęta były nowotwory, a 6,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Wilczęta przypada 17.84 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2022 roku zarejestrowano 26 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 44 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Wilczęta -18. W tym samym roku 1 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo

migracji zagranicznych wynoszące 1.

W gminie Wilczęta na 1000 mieszkańców pracuje 61 osób . 47,2% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 52,8% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Wilczęta wynosiło w 2023 roku 14,4% (14,4% wśród kobiet i 14,4% wśród mężczyzn). W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Wilczęta wynosiło 5 368,32 PLN, co odpowiada 80.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wilczęta 102 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 5 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -97. 25,4% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Wilczęta pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 15,7% w przemyśle i budownictwie, a 19,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W roku 2023 GOPS objął wsparciem **179** środowisk, w których funkcjonowało łącznie **240 osób**. Poniżej przedstawiono dane liczbowe dotyczące osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej o charakterze pieniężnym i niepieniężnym w latach 2022-2023. Zaznaczyć należy, że liczba rodzin i osób wykazana jest przy zachowaniu zasady, że osobę /rodzinę/ wymieniono tylko raz bez względu na liczbę, kwotę i częstotliwość otrzymanych świadczeń.

Tabela 5. Liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2022-2023 z podziałem na rodzaj świadczenia.

Rodzaj świadczenia		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie		Liczba rodzin	
Rok		2022	2023	2022	2023
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania		273	244	437	391
w tym:	świadczenia pieniężne	185	160	180	158
	świadczenia niepieniężne	88	84	65	58

Źródło: Opracowanie własne .

Najczęściej udzielanymi świadczeniami z pomocy społecznej w 2022 roku (podobnie jak w 2023) były świadczenia pieniężne

Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie odzwierciedla tabela nr 6.

Tabela nr 6: Powody przyznania pomocy mieszkańcom gminy Wilczęta roku 2023.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Rok 2023
Bezrobocie		100
Ubóstwo		98
Potrzeba ochrony macierzyństwa		4
w tym:	wielodzietność	4
Bezdomność		3
Niepełnosprawność		50
Długotrwała lub ciężka choroba		67
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - ogółem		23
w tym:	rodziny niepełne	15
	rodziny wielodzietne	8
Alkoholizm		29
Trudności w przystosowaniu do życia po wyjściu z zakładu karnego		7

Źródło: Opracowanie GOPS na podstawie sprawozdania MRiPS-03

W rzeczywistości przesłanki uzasadniające udzielenie pomocy kumulują się, co oznacza, że jedna osoba lub rodzina może kwalifikować się do pomocy z kilku powodów.

3. Statystyka dotycząca problemu przemocy w gminie Wilczęta

Analiza problemu przemocy na terenie gminy Wilczęta została oparta o sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy, sprawozdawczość Zespołu Interdyscyplinarnego i Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach, Komisariatu Policji w Wilczętach a także danych pozyskanych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” następuje w obecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej a jeżeli nie jest to możliwe z powodu nieobecności pełnoletniej osoby doznającej przemocy domowej, jej stanu zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji/żandarmerii, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W zakresie statystyk dotyczących zjawiska przemocy, należy w pierwszej kolejności zaprezentować dane przekazane przez Zespół Interdyscyplinarny. Tabela nr 7 przedstawia dane przekazane przez Zespół Interdyscyplinarny obejmujące rok 2023.

Tabela nr 7: Czynności podjęte przez Zespół Interdyscyplinarny w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Rok		2023
Liczba rodzin w których występuje lub istnieje podejrzenie przemocy domowej		7
Liczba osób w rodzinach objętych działaniami w ramach procedury NK		26
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie		7
w tym:	kobiety	1
	mężczyźni	6
Liczba osób, wobec których stosowana jest przemoc w rodzinie		20
w tym:	kobiety	5
	mężczyźni	3
	dzieci	12
Liczba sporządzonych NK C		10
Liczba sporządzonych NK D		8
Liczba posiedzeń Zespołu		4
Liczba posiedzeń grup roboczych		8
Liczba wszczętych procedur NK A		8
Policję		5
Pomoc Społeczną		2
Oświatę		1
Ochronę zdrowia		0
GKRPA		0
Liczba kontynuowanych procedur NK wszczętych w latach poprzednich		0
Liczba NK, które zostały założone ponownie w tych samych rodzinach		1

Źródło: Sprawozdanie ZI za 2023

Liczba zakończonych procedur NK na skutek ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy w 2023 wyniosła 4.

Zgodnie z danymi otrzymanymi z Komendy Powiatowej Policji w Braniewie częstym źródłem problemów w polskich rodzinach jest alkohol który osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności. Ofiarami przemocy pijanego rodzica częściej są partnerzy, niż dzieci, te są zdecydowanie częściej zaniedbywane. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Coraz częściej przyczyną przemocy jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale także uzależnienie od innych substancji psychoaktywnych.

Z danych przedstawionych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilczętach , za lata 2021-2022, wynika że liczba wniosków o przeprowadzenie działań profilaktycznych (z wyodrębnieniem rodzin, w których występuje przemoc domowa) ma tendencję wzrostową.

W ramach prowadzonych procedur NK, członkowie Grup Roboczych wystąpili z wnioskami o leczenie odwykowe wobec 5 osób w 2023r .

Analiza przedstawionych danych pozwala stwierdzić, że zjawisko przemocy w gminie Wilczęta nie przybiera dużych rozmiarów, ale ma tendencję wzrostową. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy musi stanowić jeden z priorytetowych obszarów działania gminy Wilczęta w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Osoby doświadczające przemocy domowej w większości przypadków nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Zazwyczaj przemoc jest przez członków rodziny ukrywana. Przyczyny takiej sytuacji są różne: przekonanie, że nie dzieje się nic nietypowego; niskie poczucie własnej wartości; pogląd, że „brudy pierze się we własnym domu”; chęć uniknięcia wstydu; lojalność i przywiązanie do osoby dopuszczającej się przemocy; wiara, że podobne sytuacje nie powtórzą się. Na zgłoszenie przypadku przemocy, np. na policję, osoby jej doświadczające często decydują się, gdy przemoc trwa już od wielu lat. Czasami ma to miejsce w momencie, gdy wydarzy się coś drastycznego, trudnego do zaakceptowania, przemoc się zaostrzy. Może to być też moment w życiu osoby doświadczającej przemocy, w którym poczuje się ona bardziej pewna siebie lub otrzyma wsparcie innych osób”. Ważnym czynnikiem skłaniającym do poszukiwania pomocy - w przypadku doświadczania przemocy przez kobiety - jest rozszerzenie się przemocy na dzieci, to, że zaczynają one cierpieć. Głównym zadaniem profesjonalistów pomagających osobom dotkniętym

przemocą domową jest więc wzmocnienie tych osób, przekonanie ich, że nie muszą się godzić na przemoc i że same sobie poradzą. Wiele przypadków przemocy zgłaszanych jest przez świadków. Osoby i rodziny dotknięte przemocą na terenie gminy Wilczęta mogły korzystać z bezpłatnych porad prawnych, socjalnych, doradztwa zawodowego i rodzinnego.

W stosunku do osób podejrzanych o stosowanie przemocy podejmowane były różnorakie działania mające na celu zatrzymanie przemocy i naprawę relacji w rodzinie.

Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc w liczbach.

	2023
zawiadomienie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	1
wniosek do GKRPA w Wilczętach o wszczęcie postępowania wobec osoby nadużywającej alkoholu dalsze działania komisji	5
- przesłanie dokumentów do toczących się spraw (policja, prokuratura, sąd), wniosek kuratora zawodowego: - w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, - odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia, - nałożenia obowiązku probacyjnego lub zmiany sposobu leczenia odwykowego - wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny	2

Osoby podejrzane o stosowanie przemocy motywowano do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym prowadzonym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Braniewie. Program ten jest jednym ze skuteczniejszych sposobów na oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w kierunku korekty ich zachowań przemocowych, poprzez edukację, niezbędną do uświadomienia sprawcy, że jego zachowania mają w istocie charakter przemocy wobec najbliższej osoby. Pomimo podejmowanych interwencji niewiele osób stosujących przemoc zgłaszało się do programu korekcyjno – edukacyjnego i dlatego nie został realizowany w 2022 roku jak i w 2023 roku z uwagi na małą liczbę chętnych do udziału. Dotychczas nie było podstaw do nakazania uczestnictwa w w/w programie.

Zgodnie z art.4 ust. 6 u.p.p.d. osoba stosująca przemoc domową, po skierowaniu przez zespół

interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc ma obowiązek:

1. zgłosić się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
2. dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy;
3. ukończyć programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową w terminach określonych przez podmiot realizujący te programy;
4. dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Znowelizowana ustawa daje możliwość zastosowania przez Zespół Interdyscyplinarny środka przymusu w stosunku do osób stosujących przemoc w celu ich udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym lub korekcyjno-edukacyjnym polegającym na złożeniu zawiadomienia o popełnieniu wykroczenia art. 66c Kodeks Wykroczeń w przypadku nierealizowania przez nich programów.

W 2023r. do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie skierowano 1 osobę.

4. Zasoby instytucjonalne

Program zakłada kompleksową pomoc, zarówno dla osób doznających przemocy jak i osób stosujących przemoc domową, przy udziale służb i instytucji oraz społeczności lokalnej. Wymaga podejmowania równoczesnych działań o charakterze interwencyjnym, profilaktycznym i terapeutycznym. Sposoby realizacji zadań ujętych w programie dostosowane są do potrzeb i możliwości ich realizacji w mieście, w oparciu o posiadane zasoby.

- Zasoby instytucjonalne na terenie gminy Wilczęta
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Placówka opieki zdrowotnej ,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczną w Braniewie,
- Placówki oświatowe:
  - Szkoła Podstawowe w Słobitach
  - Szkoła ponadpodstawowa w Wilczętach
- Sąd Rejonowy w Braniewie,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej (przy Sądzie Rejonowym);
- Prokuratura Rejonowa w Braniewie,
- Komenda Powiatowa Policji w Braniewie
- Posterunek Policji w Wilczętach
- Żandarmeria Wojskowa,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Braniewie,

— Główne działania podejmowane przez podmioty zasobów instytucjonalnych:

- 1) Gmina – obowiązek przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa przede wszystkim na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej; prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie; zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia; tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.
- 2) Zespół Interdyscyplinarny – koordynuje działania instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy, do jego zadań należy: tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, w szczególności przez: diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym; inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania

właściwym podmiotom; inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową; opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej; rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym; powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań; monitorowanie procedury Niebieskie Karty; kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową; składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia. Członkami Zespołu są przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policji/ żandarmerii, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi i przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład Zespołu mogą wchodzić też prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinarny powołuje Grupy Diagnostyczno-Pomocowe mające na celu budowanie i realizację strategii postępowania dla konkretnej rodziny dotkniętej przemocą. W skład grupy diagnostyczno -pomocowej wchodzi pracownik socjalny, funkcjonariusz policji/żandarmerii. Skład grupy może być poszerzony o inne podmioty w zależności od potrzeb rodziny.

- 3) Ośrodek Pomocy Społecznej – OPS stanowi instytucję, której celem jest umożliwienie osobom, rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się m.in. w przypadku: uzależnienia, czy bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien przede wszystkim: przeprowadzić wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji, przygotować plan pomocy, w przypadku stwierdzenia przemocy, skierować do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą.
- 4) Placówki ochrony zdrowia – głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak

np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest: rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy osoby doznające przemocy bądź świadkowie próbują to ukryć. Umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania, poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy, wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach, poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych – powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejranych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

- 5) Placówki oświatowe – nauczyciel, wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest ofiarą bądź świadkiem przemocy ma obowiązek: sporządzić jak najpełniejszą dokumentację spostrzeżeń, nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka, współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie w sytuacji stwierdzenia przemocy, powiadomić sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka, wspierać dziecko oraz jego rodzinę podczas realizowania planu pomocy, monitorowania prawidłowości i skuteczności oddziaływań pomocowych.
- 6) Organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe – informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe to są głównie stowarzyszenia, fundacje, kluby. W zakresie pomocy osobom doznającym przemocy organizują: telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, świetlice dla dzieci. W ramach swej działalności oferują, m.in.: pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym, prowadzenie klubów i świetlic środowiskowych, pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków, pomoc socjalną, pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci.
- 7) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – prowadzenie konsultacji i poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, psychoterapii systemowej dla rodzin zastępczych, organizowanie programów korekcyjno edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych.
- 8) Sąd Rejonowy – prowadzi sprawy karne wobec osób stosujących przemoc oraz sprawy opiekuńcze przed sądami rodzinnymi (Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich)

mającymi na celu ochronę dzieci. Prowadzi nadzory kuratorskie rodzinne i dla osób dorosłych.

- 9) Policja/Żandarmeria i Prokuratura – jako organy śledcze, ale również dochodzeniowe, są uprawnione do wielu działań o charakterze prewencyjnym oraz dyscyplinującym, m.in.:
- a) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
  - b) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń,
  - c) wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy.

III. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzieli się na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych problemów. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

<u>MOCNE STRONY</u>	<u>SŁABE STRONY</u>
- działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, - działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - podejmowanie działań profilaktycznych przy udziale instytucji zajmujących się zapobieganiem uzależnieniom , - dobre funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej, - skoordynowany system pomocy i wsparcia osobom i rodzinom potrzebującym pomocy, - dobra współpraca z instytucjami .	- niewystarczająca ilość pedagogów szkolnych, psychologów w szkołach do rozwiązywania wszystkich problemów, - brak placówki Wsparcia Dziennego , - niedostateczne działania profilaktyczno-korekcyjne dla osób dorosłych, - niedostateczna wiedza przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej o wzajemnych kompetencjach, - brak lokali socjalnych i mieszkań chronionych dla osób doświadczających przemocy, - ograniczony lub odległy czasowo dostęp do psychiatrów i psychologów dla dzieci i dorosłych - brak działającego całodobowo Ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie gminy i powiatu / brak miejsc na terenie gminy, gdzie można umieścić osobę

	doświadczającą przemocy, - brak schronienia dla osób stosujących przemoc, umożliwiającego odizolowanie sprawcy, - zbyt duża liczba zadań spoczywających na pracownikach socjalnych GOPS i dzielnicowych KPP uniemożliwiająca skuteczną pracę socjalną.
<u>SZANSE</u>	<u>ZAGROŻENIA</u>
- szanse na zdobycie środków pomocowych unijnych i rządowych, -dalsze systematyczne umacnianie rodziny, motywowanie do właściwej egzystencji i funkcjonowania rodziny w środowisku - zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą - kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dot. problemu przemocy domowej adresowane do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem osób doznających przemocy, stosujących przemoc oraz świadków przemocy. - dostęp do konferencji, sympozjów, kursów, szkoleń, publikacji które wpływają na zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej - wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy	- brak reakcji społeczeństwa oraz przyzwolenie na przejawy demoralizacji dzieci i młodzieży - negatywne wzorce zachowań społecznych - problem uzależnień, - mała wiedza społeczna na temat funkcjonowania placówek świadczących pomoc osobom krzywdzonym - stereotypy wizerunku osoby doświadczającej przemocy - większa ilość rodzin w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze - bierność świadków przemocy domowej, - wzrost przemocy w komunikacji społecznej oraz mediach (Internet, TV, gry komputerowe itp.) - zbyt rozbudowana sprawozdawczość, pochłaniająca zbyt wiele czasu osobom powołanym do pomagania - wykorzystywanie procedury Niebieskie Karty w sprawach konfliktowych - niewystarczający stopień współpracy międzyinstytucjonalnej, -brak superwizji dla tzw. pomagaczy, co może prowadzić do wypalenia zawodowego lub/ i udzielania „nieefektywnej” pomocy.

IV. CEL GŁÓWNY ORAZ CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Cel główny Programu

Na podstawie lokalnej diagnozy zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy Wilczęta wraz z wskazaniem zasobów instytucjonalnych zdefiniowano cel główny i cele szczegółowe wraz z kierunkami działań. Warto podkreślić, że cele są spójne z obowiązującym od stycznia 2024 roku Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Wilczęta.

2. Cele szczegółowe Programu.

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania: Upowszechnianie informacji z zakresu profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej, rozwijanie społecznej wrażliwości na zjawisko doznawania przemocy domowej, działania informacyjno-edukacyjne służące upowszechnianiu wiedzy na temat przyczyn, mechanizmów oraz skutków przemocy domowej jak również form pomocy osobom doznającym przemocy.

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy dla osób doznających przemocy domowej z uwzględnieniem specyfiki potrzeb osób zależnych (dzieci, osoby niepełnosprawne, seniorzy).

Działania: Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie Gminy Wilczęta Zespołu Interdyscyplinarnego. Udzielanie osobom doznającym przemocy kompleksowego wsparcia w zakresie interwencyjnym, terapeutycznym - wspomagającym oraz bytowym. Ochrona osób zależnych przed doznawaniem przemocy domowej.

Cel szczegółowy 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Działania: Powstrzymanie osób stosujących przemoc domową od stosowania przemocy poprzez realizację programu korekcyjno - edukacyjnego lub psychologiczno - terapeutycznego. Interweniowanie i reagowanie służb w przypadku występowania przemocy domowej

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie kompetencji pracowników instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy domowej.

Działania: Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego, Grup Diagnostyczno-pomocowych podnoszące kwalifikacje i kompetencje w zakresie przemocy domowej. Współpraca między instytucjami realizującymi działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

V. ADRESACI PROGRAMU.

Program przeznaczony jest dla:

- 1) osób doznających przemocy domowej,
- 2) osób stosujących przemoc domową,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) przedstawicieli instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,
- 5) społeczności lokalnej.

VI. REALIZACJA PROGRAMU.

1. Założenia ogólne realizacji Programu.

Cele określone w Programie wynikają z przeprowadzonej wstępnej diagnozy skali zjawiska oraz analizy diagnozy potrzeb w zakresie problematyki przemocy domowej.

Wypracowanie i sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania oraz ochrony osób doznających przemocy domowej zakłada przede wszystkim koordynację i spójność działań, w tym sprawny i płynny przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest zatem uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzeniu systemu umożliwiającego uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy.

Przy opracowaniu Programu dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywanych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, stosując analizę SWOT, określając skalę problemu.

Program będzie realizowany, a także zarządzany, przez Zespół Interdyscyplinarny w Wilczętach.

2. Harmonogram realizacji

Harmonogram realizacji niniejszego Programu został ujęty w poniższej tabeli. Zaznaczyć należy, że większość realizowanych działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych ma charakter ciągły.

Cel Główny	Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Wilczęta
Cel szczegółowy 1	Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej
Zadanie 1.1	Upowszechnianie informacji z zakresu profilaktyki

przeciwdziałania przemocy domowej			
Działania	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźnik
Upowszechnianie informacji na temat dostępnych form pomocy dla osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej, poprzez media społecznościowe i środki komunikacji tradycyjnej a także plakaty, broszury	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy Placówki Oświatowe Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Komenda Powiatowa Policji / Posterunek Policji w Wilczętach	2024-2030	- liczba opracowanych informacji, - liczba publikacji
Zadanie 1.2	Zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej		
Przygotowywanie materiałów edukacyjnych z zakresu przemocy domowej m.in. obalających mity dotyczące przemocy, opisujących mechanizmy przemocy, wskazujące metody wychowawcze bez użycia przemocy w celu dystrybucji materiałów w ogólnodostępnych miejscach.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	- liczba opracowanych informacji, - liczba podmiotów którym przekazano materiały
Prezentowanie materiałów zawierających treści edukacyjne z zakresu przemocy domowej w formie ulotek itp. podczas organizowanych imprez np. Dni Rodziny, Dzień Dziecka	Placówki Oświatowe Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	- liczba opracowanych informacji, - liczba wydarzeń
Zadanie 1.3	Zwiększenie podejmowanych działań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy domowej		
Spotkania z rodzicami , poruszające tematykę z zakresu metod opiekuńczych i wychowawczych alternatyw wobec stosowania przemocy	Placówki Oświatowe	2024-2030	- liczba szkół - liczba zrealizowanych spotkań,
Udział w kampaniach profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przemocy oraz jej zapobieganiu i przeciwdziałaniu np. „Biała Wstążka„	Przedstawiciele Instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego		- działania wykonane w ramach kampanii
Cel szczegółowy 2	Zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy dla osób doznających przemocy domowej z uwzględnieniem specyfiki potrzeb osób zależnych (dzieci, osoby niepełnosprawne, seniorzy)		
Zadania 2.1	Intensyfikacja działań podejmowanych przez podmioty i organizacje pozarządowe na rzecz wsparcia osób doznających przemocy domowej		
Realizacja procedury Niebieskie Karty	Przedstawiciele Instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego Grupy Diagnostyczno-Pomocowe	2024-2030	- liczba wszczętych procedur NK, -liczba posiedzeń ZI, -liczba powołanych

			grup diagnostyczno-pomocowych , - liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych, - liczba rodzin objętych procedurą NK, - liczba osób objętych procedurą NK wskazanych jako doznające przemocy, -liczba wypełnionych formularzy NK-C.
Udzielanie przez instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego, rodzinnego, terapii indywidualnej itp	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki Oświatowe Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych NZOZ PULS	2024-2030	- liczba osób objętych poradnictwem
Zadanie 2.2	Praca socjalna oraz przyznanie świadczeń z pomocy społecznej osobom/ rodzinom doznającym przemocy		
Świadczenie pracy socjalnej rodzinom w których występuje problem przemocy domowej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024-2030	- liczba rodzin objętych pracą socjalną
Wsparcie finansowe rodzin z problemem przemocy domowej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024-2030	- liczba rodzin objętych pomocą finansową
Zadanie 2.3	Zapewnienie bezpieczeństwa i pomocy dzieciom, osobom niepełnosprawnym, seniorom		
Ochrona osób zależnych przed przemocą domową	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Grupy Diagnostyczno- Pomocowe	2024-2030	- liczba NK wszczętych w przypadku rodzin z dziećmi, - liczba rodzin objętych procedurą NK, korzystających z usług asystenta rodziny, -liczba dzieci dla których wszczęto procedurę NK, - liczba osób starszych dla których wszczęto procedurę,NK - liczba osób z niepełnosprawnością dla których wszczęto procedurę NK, -liczba osób skierowanych do specjalistycznych ośrodków wsparcia.

Realizacja grup wsparcia dla osób doznających przemocy	Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	- liczba uczestników
Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez odizolowanie od osoby stosującej przemoc zgodnie z art12a uoppd.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2024-2030	- liczba dzieci którym zapewniono ochronę w razie zagrożenie życia lub zdrowia w związku z przemocą
Monitoring skuteczności działań na rzecz osób doznających przemocy domowej	Grupy Diagnostyczno- Pomocowe Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	- liczba zakończonych procedur NK z uwagi na ustanie przemocy, -liczba zakończonych procedur NK z uwagi na rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań
Cel szczegółowy 3	Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.		
Zadanie 3.1	Poszerzenie działań skierowanych do osób stosujących przemoc		
Opracowanie i rozpowszechnianie broszury,dla osób stosujących przemoc	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	- liczba przekazanych broszur
Zadanie 3.2	Interweniowanie i reagowanie służb w przypadku stosowania przemocy domowej		
Kierowanie osób stosujących przemoc do uczestnictwa w programach korekcyjno -edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych	Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	- liczba wydanych skierowań, - liczba osób które podjęły program, - liczba osób które ukończyły program, - liczba zawiadomień o popełnieniu wykroczenia o którym mowa w art.66 Kodeks Wykroczeń
Interwencja i podjęcie działań przez służby z uwagi na podejrzenie przemocy domowej poprzez stosowanie procedury NK	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki Oświatowe Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Komenda Powiatowa Policji/ Posterunek Policji w Wilczętach	2024-2030	- liczba osób objętych procedurą NK wskazanych jako osoby stosujące przemoc, - liczba wypełnionych formularzy NK-D, - liczba wszczętych postępowań w sprawach związanych z przemocą domową, - liczba wniosków do GKRPA w sprawie leczenia osoby z problemem alkoholowym, która stosuje przemoc

Wykorzystanie instrumentów prawnych które pozwalają na odizolowanie osoby dotkniętej przemocą od osoby stosującej przemoc	Komenda Powiatowa Policji / Posterunek Policji w Wilczętach Prokuratura Kuratorzy Sądowi		- liczba wniosków o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2023 r. poz. 1576. - liczba nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia zgodnie z art. 15aa Ustawy o Policji; - liczba zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia zgodnie z art. 15aa Ustawy o Policji; - liczba zakazów zbliżania zgodnie z art. 15aa Ustawy o Policji; - liczba zakazów kontaktowania się zgodnie z art. 15aaa Ustawy o Policji; - liczba wydanych środków zapobiegawczych w postaci zakazu zbliżania i nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania na podstawie Kodeksu Postępowania Karnego.
Cel szczegółowy 4	Zwiększenie kompetencji pracowników instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy domowej.		
Zadanie 4.1	Podnoszenie i rozwijanie kompetencji służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej		
Szkolenia dla pracowników socjalnych	Gminny Ośrodek Pomocy	2024-2030	-liczba szkoleń,

oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego, Grup Diagnostyczno- Pomocowych podnoszące kwalifikacje i kompetencje w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Społecznej Zespół Interdyscyplinarny		- liczba przeszkolonych osób
Interdyscyplinarna wymiana doświadczeń i dobrych praktyk	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny	2024-2030	- liczba spotkań

VII. PROGNOZA I FINANSOWANIE

1. Prognozowane efekty:

W związku z przedstawionym Celem Głównym, a także Celami Szczegółowymi, zakłada się, iż realizacja Programu w latach 2024-2030 przyczyni się do:

- wzrostu kompetencji osób doznających przemocy domowej w zakresie poszukiwania pomocy instytucjonalnej w sytuacji zaistnienia przemocy,
- wzrostu poczucia bezpieczeństwa, poziomu wiedzy na temat mechanizmów przemocy,
- zmiany zachowań i prezentowanych postaw w zakresie przemocy domowej przez osoby stosujące przemoc,
- pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej,
- zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
- bardziej efektywnej pomocy osobom uwięzonym w przemoc,
- zapobieganiu nowym incydentom przemocy poprzez objęcie opieką rodzin zagrożonych przemocą,
- ochrony ofiar przemocy poprzez realizację procedury Niebieskie Karty, a także wsparcie prawne i psychologiczne,
- usprawnienia systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
- wzrostu wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy, sposobów ochrony przed przemocą oraz miejsc udzielających pomocy osobom i rodzinom uwięzonym w przemoc,
- zbudowania sprawnego i efektywnego systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.

2. Źródła finansowania.

Finansowanie realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Wilczętach dokonywać się będzie w różnych formach i z wielu źródeł. Zakres realizacji poszczególnych działań programowych w kolejnych latach będzie ściśle uzależniony od możliwości finansowych Gminy Wilczęta, wysokości dotacji przyznanych na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz możliwości budżetowych i innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych mogą być również przeznaczane na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy (w rodzinach z problemem alkoholowym)

VIII. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ.

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej będzie realizowany i monitorowany będzie przez Zespół Interdyscyplinarny w Wilczętach.

Każda z instytucji odpowiedzialnych za realizację Programu ma obowiązek gromadzić dane sprawozdawcze z realizacji Programu w zakresie ją obowiązującym.

Jednostka odpowiedzialna za koordynowanie realizacji Programu jest zobowiązana raz na rok (w terminie do 31 marca każdego roku) dokonać analizy realizacji Programu w oparciu o dane za rok poprzedzający, przekazane przez jednostki realizujące Program.

Monitorowanie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji programu, tj.:

- instytucji pomagających osobom doznającym przemocy domowej,
- form udzielanej pomocy osobom doznającym przemocy domowej,
- form działań kierowanych do osób stosujących przemoc domową.

IX. ZAKOŃCZENIE

Przemoc domowa nie powinna nigdy mieć miejsca, a rodzina powinna zapewniać bezpieczeństwo i warunki sprzyjające harmonijnemu rozwojowi wszystkim jej członkom. Jednoznacznie odnosi się do tego faktu również polskie prawo, uznając przemoc domową za przestępstwo. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych drugiego człowieka, powodować jego bólu i cierpienia. W sposób szczególny to sformułowanie odnosi się do osób bliskich (członków rodziny). Mając świadomość faktu, że zapewne przemoc nigdy całkowicie nie zniknie, należy podejmować systematyczne i skoordynowane działania mające na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Opracowany Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Przemocy Domowej na terenie Gminy Wilczęta pozwoli na dążenie do osiągnięcia tegoż celu.

Osiągnięcie zawartych w Programie celów szczegółowych możliwe będzie przy dobrej i sprawnej współpracy jednostek podmiotów działających na rzecz osób i rodzin zagrożonych/dotkniętych przemocą.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na terenie Gminy Wilczęta na lata 2024-2030 nie jest dokumentem zamkniętym, i jako taki może podlegać przyszłym modyfikacjom, w zależności od pojawiających się nowych danych, potrzeb i możliwości.